הִלְכוֹת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה סִימָן קמ"ד

כא:

לְבֵין עַצְמוֹ, (א) **לֹא יַעֲלֶה.** וּבְמָקוֹם שֶׁהַחַזָּן קוֹרֵא (ב) הוּא צָרִיךְ לְסַדֵּר (ס"ק ג) תְּחִלָּה (בית יוסף (ד"ה הקורא)): **ב** [ג]**מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִקְרוֹת, (ד) צָרִיךְ לִמְחוֹת בְּיָדוֹ שֶׁלֹּא יַעֲלֶה לְסַפֵּר תּוֹרָה. [ד]וְאִם צְרִיכִים לָזֶה שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִקְרוֹת, לְפִי שֶׁהוּא כֹּהֵן אוֹ לֵוִי וְאֵין שָׁם אַחֵר זוּלָתוֹ, אִם כְּשֶׁיִּקְרָא לוֹ שְׁלִיחַ צִבּוּר מִלָּה (ג) בְּמִלָּה יוֹדֵעַ לְאָמְרָהּ וְלִקְרוֹתָהּ מִן הַכְּתָב, יָכוֹל לַעֲלוֹת, וְאִם לָאו (ה) לֹא יַעֲלֶה: ג** (ו) [ה]**אֲפִלּוּ רֹאשׁ הַכְּנֶסֶת אוֹ חַזָּן לֹא יִקְרָא עַד שֶׁיֹּאמְרוּ לוֹ קְרָא, וְנָהֲגוּ שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר כְּשֶׁרוֹצֶה מְבָרֵךְ וְקוֹרֵא בְּלִי נְטִילַת רְשׁוּת, (ז) מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּאִלּוּ מִשָּׁעָה שֶׁמְּנוּהוּ לִשְׁלִיחַ צִבּוּר הָרְשׁוּהוּ עַל כָּךְ.** הַגָּה: וּבְמִדִּינוֹת אֵלּוּ אֵין נוֹהֲגִין כֵּן, וְאֵין הַחַזָּן עוֹלֶה רַק כְּשֶׁהַסְּגָן אוֹמֵר לוֹ לַעֲלוֹת, אֲבָל (ח) אֵין קוֹרִין לוֹ בְּשִׁמּוֹ כְּמוֹ שְׁאָר הָעוֹלִים שֶׁקּוֹרְאִים אוֹתָם בְּשִׁמָּם פְּלוֹנִי בַּר פְּלוֹנִי. וּמִי שֶׁאָבִיו מוּמָר לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, קוֹרִין אוֹתוֹ בְּשֵׁם אֲבִי אָבִיו, אֲבָל לֹא בְּשִׁמּוֹ לְבַד, שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁוֹ בָּרַבִּים (תרומת הדשן סימן (נ"א) [כ"א] וספר חסידים (סי' תפט"ו)), וְדַוְקָא שֶׁלֹּא עָלָה מִיָּמָיו בְּשֵׁם אָבִיו, אֲבָל אִם הוּא גָּדוֹל וְהֻרְגַּל בְּאוֹתוֹ הָעִיר לַעֲלוֹת בְּשֵׁם אָבִיו וְהֵמִיר אָבִיו לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, קוֹרְאִים אוֹתוֹ בְּשֵׁם אָבִיו כְּמוֹ שֶׁהֻרְגַּל, (ט) שֶׁלֹּא לְבַיְּשׁוֹ בָּרַבִּים, וְכֵן אִם אִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְאֵיבַת הַמּוֹמָר (מהר"ם פאדוואה סימן פ"ז). וַאֲסוּפֵי יִשְׂתּוֹקֵי קוֹרִין אוֹתוֹ (י) בְּשֵׁם אֲבִי אִמּוֹ, (יא) וְאִם אֵינוֹ יָדוּעַ, קוֹרִין אוֹתוֹ בְּשֵׁם אַבְרָהָם כְּמוֹ לְגֵר (דברי עצמו). [ו]**סוֹמָא אֵינוֹ קוֹרֵא, לְפִי שֶׁאָסוּר לִקְרוֹת אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת שֶׁלֹּא מִן הַכְּתָב,** (וּמַהֲרִי"ל (מנהגים) כָּתַב (יב) דְּעַכְשָׁו קוֹרֵא (ד) סוֹמָא, (יג) כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מַקְרִין בַּתּוֹרָה לְעַם הָאָרֶץ): **ד** (יד) [ז]**כָּל הַקּוֹרִין** (טו) **מְבָרְכִים לְפָנֶיהָ** (ה) **וּלְאַחֲרֶיהָ, וּפוֹתֵחַ**

ג הָרַב דָּוִד אַבּוּדְרָהָם מִפְּשָׁטְעוּת הַמִּדְרָשׁ (שם). **ד** שָׁם בְּשֵׁם רַבִּי סְעַדְיָה. **ה** תּוֹסֶפְתָּא (מגילה פ"ג ה"י) הֲבִיאוֹ הָרַי"ף (מגילה י"ד.) וְהָרֹא"שׁ (שם פ"ג סי' י"א). **ו** בֵּית יוֹסֵף בְּסִימָן קמ"א (ד"ה ופ"ש רבינו ומיהו) לְדַעַת כַּפָּה פּוֹסְקִים. **ז** מְגִלָּה כ"א (ע"ב).

בְּאֵר הַיטֵב

א (ס) **תְּחִלָּה.** כָּתַב [שְׁיָרֵי] כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ב) דְּמִצְוָה שֶׁגַּם הָעוֹלֶה יִסַּדֵּר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, וּבְשָׁנִים מִקְרָא שֶׁקָּרָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת יוֹצֵא וְנִחְשָׁב בַּחֲשִׁבּוֹן. עֹלַת תָּמִיד (סק"א) שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (שם) פְּרִי חָדָשׁ עַיֵּן שָׁם: **ב** (ג) **כְּמִלָּה.** וַעֲכָשָׁו לֹא נָהֲגוּ לְדַקְדֵּק אַחֲרָיו, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קל"ה סָעִיף קָטָן ה' וְכֵן כָּתַב הַפְּשָׁאת בְּנָיָמִין (סי' סב) וּמַתִּיר אֲפִלּוּ אֵינוֹ יָכוֹל לִקְרוֹת מִתּוֹךְ הַכְּתָב: **ג** (ג) **אִמּוֹ.** וְהַשַּׁ"ז (סק"א) כָּתַב דְּלְעוֹלָם קוֹרִין אוֹתוֹ בְּשֵׁם בֶּן אַבְרָהָם עַיֵּן שָׁם: (ד) **סוֹמָא.** בַּ"ח (סי' קמא ס"ב) כָּתַב דַּוְקָא סוֹמָא (סי' קמא ס"ק א) וּמַהֲרִי"א יִתְּקֵי בִּתְשׁוּבָתוֹ זֶרַע אַבְרָהָם (סי' ח): **ד** (ה) **וּלְאַחֲרֶיהָ.** עַיֵּן ט"ז סָעִיף קָטָן (ד"ה הקורא) וּמַהֲרִי"א יִתְּקֵי בִּתְשׁוּבָתוֹ זֶרַע אַבְרָהָם (סי' ח):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **לֹא יַעֲלֶה.** הַיְנוּ (ס) אַף עַל פִּי שֶׁקָּרְאוּהוּ לַעֲלוֹת וְאָמְרוּ חַזַ"ל [פֶּרֶק הָרוֹאֶה (ברכות נה.)] שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים מְקֻצָּרִים יְמָיו שֶׁל אָדָם וְאֶחָד מֵהֶן מִי שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה לִקְרוֹת וְאֵינוֹ קוֹרֵא, הָכָא לֹא יַעֲלֶה, שֶׁצָּרִיךְ מִתְּחִלָּה לְסַדֵּר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, וְאִסְתְּכוּהוּ חֲכָמִים אַקְרָא דִּכְתִיב (איוב כח כז) 'אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ': **(ב) הוּא צָרִיךְ וְכוּ'.** וּבְדִיעֲבַד אִם אֵין שָׁם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִי שֶׁסִּדֵּר לְעַצְמוֹ מִתְּחִלָּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַטֵּל קְרִיאָה בְּצִבּוּר נוֹהֲגִין לְהָקֵל שֶׁיִּקְרָא אֶחָד לְפָנָיו בְּלַחַשׁ מִתּוֹךְ הַחָמָשׁ אוֹ הַסִּדּוּר, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן קמ"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ח) מַה שֶּׁנִּכְתֹּב בָּזֶה: **(ג) תְּחִלָּה.** וּמִצָּוָה מִן הַמֻּבְחָר (ס) שֶׁגַּם הָעוֹלֶה יְסַדֵּר תְּחִלָּה בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, וּבְשָׁנִים מִקְרָא שֶׁקָּרָא בְּעֶרֶב שַׁבָּת יוֹצֵא, כִּי נֶחְשָׁב בְּחֶשְׁבּוֹן הַסִּדּוּר: **ב (ד) צָרִיךְ לִמְחוֹת וְכוּ'.** מִתּוֹךְ דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר מוּכָח, דְּאֲפִלּוּ אִם יָכוֹל לִקְרוֹת עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר מִלָּה בְּמִלָּה מִתּוֹךְ הַכְּתָב, גַּם כֵּן אֵין לִקְרוֹתוֹ, כֵּיוָן שֶׁיָּכוֹל לִקְרוֹא לְאַחַר, אֲבָל מִדִּבְרֵי הַטּוּר לְקַמָּן בְּסִימָן קמ"א (כלל ג ס"י יב) שֶׁהוּבָא שָׁם בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ומיהו) (ג) מַשְׁמַע דְּיֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה [פְּרִי חָדָשׁ], וּבִפְרָט לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב בְּסָעִיף ג' בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל, בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה: **(ה) לֹא יַעֲלֶה.** לְפִי שֶׁאָסוּר לִקְרוֹת אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת שֶׁלֹּא מִן הַכְּתָב, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ג' בְּהַגָּ"ה דְּמִנְהָגֵנוּ לְהָקֵל בְּכָל גַּוְנָא: **ג** (ו) **וַאֲפִלּוּ רֹאשׁ הַכְּנֶסֶת וְכוּ'.** וְכָל שֶׁכֵּן אָדָם דְּעָלְמָא, וְהַטַּעַם, שֶׁאֵין רָאוּי שֶׁיְּחַלֵּק אָדָם כָּבוֹד לְעַצְמוֹ, (ז) וְעוֹד דְּלֹא לֵיתֵי לְאִנְצוּיֵי שָׁכָל אֶחָד יַקְדִּים עַצְמוֹ: (ז) **מִשּׁוּם דְּהָוֵי וְכוּ'.** שִׁעוּר הַלָּשׁוֹן כֵּן הוּא, מִשּׁוּם דְּהָוֵי כְּאִלּוּ הָרְשׁוּהוּ עַל כָּךְ מִשָּׁעָה שֶׁמְּנוּהוּ לִשְׁלִיחַ צִבּוּר, וּבְבֵית יוֹסֵף (ד"ה ואינו רשאי) מְבֹאָר יוֹתֵר, דְּכֵיוָן דְּעָכְשָׁיו נוֹהֲגִים שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר הוּא הַקּוֹרֵא בְּמָקוֹם הָעוֹלִים, אִם כֵּן כֵּיוָן שֶׁהָרְשׁוּהוּ לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר הֲרֵי הָרְשׁוּהוּ לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה, וּמִסְתָּמָא לֹא קָפְדִי אִם יְבָרֵךְ גַּם כֵּן, אַחֲרֵי שֶׁבִּלְאוֹ הָכִי הוּא הַקּוֹרֵא: (ח) **אֵין קוֹרִין לוֹ בְּשִׁמּוֹ.** כֵּיוָן שֶׁהוּא עוֹמֵד שָׁם: (ט) **שֶׁלֹּא לְבַיְּשׁוֹ בָּרַבִּים.** וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יֹאמַר תִּאָרִים עַל אָבִיו (כְּמוֹ חָבֵר אוֹ מוֹרֵנוּ) כִּי אֵין לוֹמַר שָׁקָר, רַק יֹאמַר בְּחִפָּזוֹן לִבְלִי יַרְגִּישׁוּ הָעָם. וְדַוְקָא בְּאוֹתָהּ הָעִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמ"א, אֲבָל אִם בָּא לְעִיר אַחֶרֶת וְשׁוֹאֵל אוֹתוֹ הַפֶּתֶן גִּ' אֵיךְ נִקְרָא לַתּוֹרָה, יֹאמַר שֵׁם אֲבִי אָבִיו [דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דין לאיזה אנשים שאין קוראין ס"ג)] וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: **(י) בְּשֵׁם אֲבִי אִמּוֹ.** שֶׁבְּאֵת אַחַת קֹדֶם שֶׁנֶּאֱסַף מִן הַשּׁוּק וְאָמְרָה שֶׁהִיא אִמּוֹ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג)]. וְעַיֵּן בְּטַ"ז (סק"א) שֶׁדִּעְתּוֹ דְּיֵשׁ לְקָרוֹתוֹ בְּשֵׁם בֶּן אַבְרָהָם, וּבְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לא סל"ח) גַּם כֵּן כָּתַב שֶׁנָּהוּ יוֹתֵר נָכוֹן: **(יא) וְאִם אֵינוֹ יָדוּעַ.** שֵׁם אֲבִי אִמּוֹ, קוֹרִין אוֹתוֹ בְּשֵׁם בֶּן אַבְרָהָם, עַל שֵׁם הַכָּתוּב (בראשית יז ה) 'כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ': **(יב) דְּעָכְשָׁיו קוֹרֵא סוֹמָא.** וְטַעֲמוֹ (ה) דְּכֵיוָן שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִין שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר קוֹרֵא וְהוּא קוֹרֵא מִתּוֹךְ הַכְּתָב, שׁוּב לֹא קָפְדִינַן עַל הָעוֹלֶה, דְּשׁוֹמַע כְּעוֹנֶה: **(יג) כְּמוֹ שֶׁאָנוּ וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִין לְהָקֵל אֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לִקְרוֹת עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר מִלָּה בְּמִלָּה מִתּוֹךְ הַכְּתָב, וְעַל כָּרְחֲךָ מִטַּעַם הַנַּ"ל, וְהוּא הַדִּין בְּסוֹמָא. וּלְדִינָא כְּבָר כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּנָהֲגוּ לְהָקֵל כְּמַהֲרִי"ל, (ו) וּמִכָּל מָקוֹם לְפָרָשַׁת פָּרָה וּפָרָשַׁת זָכוֹר נָכוֹן שֶׁלֹּא לִקְרוֹתָן לְכַתְּחִלָּה: **ד** (יד) **כָּל הַקּוֹרִין וְכוּ'.** אַף דְּמִדִּינָא לֹא הָיָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ כִּי אִם הָרִאשׁוֹן בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה וְהָאַחֲרוֹן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וְהָאֻמְצָעִיִּים יוֹצְאִין בִּבְרָכָתָן, וְאַף עַל פִּי כֵן תַּקִּינוּ רַבָּנָן מִשּׁוּם הַנִּכְנָסִין וְהַיּוֹצְאִין בְּאֶמְצַע הַקְּרִיאָה [שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ בִּרְכַת הַפּוֹתֵחַ וְהַחוֹתֵם וְיֹאמְרוּ שְׁקוֹרְאִין בַּתּוֹרָה בְּלִי בְּרָכָה], שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מְהָעוֹלִין יְבָרֵךְ בְּתְחִלָּה וְסוֹף כְּמוֹ שֶׁנָּהוּג הַיּוֹם: (טו) **מְבָרְכִין לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ.** הִנֵּה לְאַחֲרֶיהָ, שֶׁהִיא בִּרְכַת אֲשֶׁר נָתַן, (ז) לְכֻלֵּי עָלְמָא דְּרַבָּנָן, וּלְפָנֶיהָ, שֶׁהִיא בִּרְכַת אֲשֶׁר בָּחַר, יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הַפּוֹסְקִים אִם הִיא דִּבְרֵי תּוֹרָה אוֹ דְּרַבָּנָן,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) עַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ: (ג) **וְעַל כֵּן טוֹב שֶׁבְּעֶרֶב שַׁבָּת יִקְרָא הַשְּׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם פֵּן יִקְרְאוּהוּ לְמִחַר לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה [אַחֲרוֹנִים]:** **ב** (ג) וְכֵן מִדִּבְרֵי הַגְּרִ"א בְּבַאוּרוֹ מַשְׁמַע דְּלִדְעַת הָרַמ"א לְעֵיל בְּסָעִיף א' בְּהַגָּ"ה נִסְתָּר דִּין זֶה: **ג** (ד) לְבוּשׁ: (ס) ט"ז בְּסִימָן קמ"א (סק"ג) וְהַגְּרִ"א: (ו) דִּדִין זֶה שֶׁל מַהֲרִי"ל כְּבָר כָּתַב הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה בְּסִימָן קל"ה (אות ד) וּבְסִימָן קמ"א (אות א) שֶׁלֹּא נִרְאֶה לוֹ בֵּין בְּסוֹמָא וּבֵין בְּעַם הָאָרֶץ [אִם אֵינוֹ יָכוֹל לִקְרוֹת עִם הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר], אֶלָּא מִפְּנֵי פְּרָשִׁיוֹת אֵלּוּ בְּוַדַּאי נָכוֹן לְהַחְמִיר: **ד** (ז) אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה סִימָן קמ"ט

הַסֵּפֶר קוֹדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ (טז) * וְרוֹאֶה הַפָּסוּק שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְחִיל בּוֹ (יז) חוְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ, וּלְאַחַר שֶׁקָּרָא גּוֹלֵל (ו) וּמְבָרֵךְ. (הַגָּה: וּכְשֶׁעָה שֶׁמְּבָרֵךְ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה (יח) יַהֲפֹךְ (ז) פָּנָיו עַל הַצַּד, שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כִּמְבָרֵךְ מִן הַתּוֹרָה (כל בו (סי' כ)), וְנִרְאֶה לִי דְּיַהֲפֹךְ פָּנָיו לְצַד (יט) שְׁמֹאלוֹ): ה (כ) טנָהֲגוּ לִכְסוֹת הַכְּתָב בְּסוּדָר בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא. (וּבְמְדִינוֹת אֵלּוּ (כא) נָהֲגוּ שֶׁיּהֵא (מ) מְגוֹלָּלֶת (כב) בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא, וְכֵן עִקָּר): ו יאוֹמֵר (כג) בָּרְכוּ * וְהַבָּרְכוֹת

ח שם ל"ב (ע"א).
ט מְרַדְּכִי שָׁם (פ"ד סי' תתלא). י טוּר וְהַגְּהוֹת מֵימוֹנִי בְּפֶרֶק י"ב מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (אות ג).

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

קָטָן ג' מַה שֶּׁהִקְשָׁה וְעַיֵּן מַה שֶּׁתֵּרֵץ עַל זֶה בְּסִימָן תכ"ח סָעִיף קָטָן (ו') [ה']. לִכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּאִיתָא בְּמִגִּלָּה דַּף כ"ב עַמּוּד א' הָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא דְּרַב בָּהֲנֵי קָרָא דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בְּיִשְׂרָאֵל קָרָא לָפָנָיו מַאי טַעֲמָא בָּרִיךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וְאִי כְּפֵרוּשׁ הַשַּׁ"ז מַה הָכְרַחַ הוּא דְּלָמָּא לְעוֹלָם בְּיִשְׂרָאֵל קָרָא וְרָצָה לְבָרֵךְ. עַיֵּן וְדוּ"ק. וְהַתּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב (מגילה פ"ג ס"ו) תָּרֵץ דְּמִתְנִיתִין אֵירֵי בְּתַעֲנִיּוֹת שֶׁקּוֹרִין בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר עֵץ הַחַיִּים (רש"ש הל' ס"ו) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגה"ט) מַה שֶּׁהִקְשׁוּ עָלָיו. וּלְעִנְיַן הַקֻּשְׁיָא יֵשׁ לוֹמַר דְּאִיתָא בְּמִגִּלָּה דַּף כ"ט עַמּוּד ב' בְּמַעֲרָבָא מְפַקֵּי לְאוֹתָהּ בְּתֻלְת שְׁנִין עַיֵּן שָׁם. אִם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר דִּלְא הָיוּ קוֹרִין בְּשַׁבָּת כִּי אִם עֶשְׂרִים וְאֶחָד פְּסוּקִים לְשִׁבְעָה גִּבְרֵי, אִם כֵּן נִמְצָא דְּהַחוֹתֵם מְבָרֵךְ עַל הַקְּלָלוֹת מְשׁוּם הָכִי אִמְרוּ אֵין מַפְסִיקִין בְּקְלָלוֹת, וְעַיֵּן בִּדְרֻשׁוֹת מַהֲרַ"י מִשְׂרַאנִי (צפנת פענח פרשת ראה דרוש א) וּבְסֵפֶר עֵץ הַחַיִּים בְּלִשְׁנוֹת הָרַמְבַּ"ם שְׁחִבֵּר מַהֲרַ"ח אִבּוּלַעְפְיָא (שם). [וְכָתַב בְּתִשְׁובַת פְּנֵי מֹשֶׁה (ח"א סי' א) בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לְכַלֵּי עַלְמָא מִדְּרַבָּנָן, בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה לְרַמְבַּ"ן (השגות לספר המצות שכחת העשין מצוה ט"ו) וְרַשְׁבָּ"א (ברכות מה: ד"ה הא דאפליג) וְסֵפֶר הַחִנּוּךְ (מצוה תל) הָרַי דְּאוֹרַיְתָא, וּלְרִי"ף וּלְרַמְבַּ"ם וּלְהָרֹא"ש הָרַי דְּרַבָּנָן]: (ו) וּמְבָרֵךְ. וּלְרַמְבַּ"ם וּלְהָרֹא"ש הָרַי דְּאַחֲרֵי שֶׁקָּרָא בְּמִגִּלָּה דַּף כ"ב עַמּוּד א' הָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא דְּרַב בָּהֲנֵי קָרָא דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בְּיִשְׂרָאֵל קָרָא לָפָנָיו מַאי טַעֲמָא בָּרִיךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וְאִי כְּפֵרוּשׁ הַשַּׁ"ז מַה הָכְרַחַ הוּא דִּלְמָא לְעוֹלָם בְּיִשְׂרָאֵל קָרָא וְרָצָה לְבָרֵךְ. עַיֵּן וְדוּ"ק. וְהַתּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב (מגילה פ"ג ס"ו) תָּרֵץ דְּמִתְנִיתִין אֵירֵי בְּתַעֲנִיּוֹת שֶׁקּוֹרִין בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר עֵץ הַחַיִּים (רש"ש הל' ס"ו) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגה"ט) מַה שֶּׁהִקְשׁוּ עָלָיו. וּלְעִנְיַן הַקֻּשְׁיָא יֵשׁ לוֹמַר דְּאִיתָא בְּמִגִּלָּה דַּף כ"ט עַמּוּד ב' בְּמַעֲרָבָא מְפַקֵּי לְאוֹתָהּ בְּתֻלְת שְׁנִין עַיֵּן שָׁם. אִם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר דִּלְא הָיוּ קוֹרִין בְּשַׁבָּת כִּי אִם עֶשְׂרִים וְאֶחָד פְּסוּקִים לְשִׁבְעָה גִּבְרֵי, אִם כֵּן נִמְצָא דְּהַחוֹתֵם מְבָרֵךְ עַל הַקְּלָלוֹת מְשׁוּם הָכִי אִמְרוּ אֵין מַפְסִיקִין בְּקְלָלוֹת, וְעַיֵּן בִּדְרֻשׁוֹת מַהֲרַ"י מִשְׂרַאנִי (צפנת פענח פרשת ראה דרוש א) וּבְסֵפֶר עֵץ הַחַיִּים בְּלִשְׁנוֹת הָרַמְבַּ"ם שְׁחִבֵּר מַהֲרַ"ח אִבּוּלַעְפְיָא (שם). [וְכָתַב בְּתִשְׁובַת פְּנֵי מֹשֶׁה (ח"א סי' א) בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לְכַלֵּי עַלְמָא מִדְּרַבָּנָן, בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה לְרַמְבַּ"ן (השגות לספר המצות

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהָנֵי מִלֵּי כְּשֶׁלֹּא בֵּרַךְ עֲדַיִן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, (מ) אֲבָל אִם בֵּרַךְ כְּבָר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה לְכַלֵּי עָלְמָא הִיא דְּרַבָּנָן, שֶׁנִּתְקָנָה מְשׁוּם כְּבוֹד הַצִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ח'. אִם טָעָה בִּבְרָכַת הַתּוֹרָה וּפָתַח אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר בָּחַר, אִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁאָמַר הַשֵּׁם מֵהַתְחִיתָמָה [דְּהַיְנוּ נוֹתֵן הַתּוֹרָה], יַתְחִיל מֵאֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ, (ט) וְאִם כְּבָר אָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה', אַף שֶׁעֲדַיִן לֹא אָמַר נוֹתֵן הַתּוֹרָה יְסַיֵּם אוֹתָהּ הַבְּרָכָה, וּלְאַחַר הַקְּרִיאָה יֹאמַר אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ [דְּרָךְ הַחַיִּים (הנהגת העולה לתורה ס"ה)]. עוֹד כָּתַב שָׁם (ס"ו), אִם אָמַר בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה כָּרָאוּי, וּבִבְרָכָה הַשְּׁנִיָּה טָעָה וְהִתְחִיל אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ, אִם נִזְכַּר טֶרֶם אָמְרוֹ בָּרוּךְ אַתָּה ה' נוֹתֵן הַתּוֹרָה, יַתְחִיל מֵאֲשֶׁר נָתַן לָנוּ, אֲבָל אִם לֹא נִזְכַּר עַד לְאַחַר שֶׁאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה' נוֹתֵן הַתּוֹרָה, יַתְחִיל עוֹד הַפַּעַם מִתְּחִלַּת הַבְּרָכָה, וְאִם נִזְכַּר לְאַחַר בָּרוּךְ אַתָּה ה' קֹדֶם נוֹתֵן הַתּוֹרָה, יֹאמַר מִיָּד אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ וְכוּ': (טז) וְרוֹאֶה הַפָּסוּק. כְּדֵי שֶׁיֵּדַע עַל מָה הוּא מְבָרֵךְ: (יז) וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (י) שֶׁאֵין צָרִיךְ לִגְלֹל הַסֵּפֶר תּוֹרָה בִּשְׁעַת בְּרָכָתוֹ, וְלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יֹאמְרוּ בְּרָכוֹת כְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה וְהוּא מְבָרֵךְ מִן הַסֵּפֶר, דְּהֵיכִל יוֹדְעִין שֶׁאֵין בְּרָכוֹת כְּתוּבוֹת בְּסֵפֶר תּוֹרָה. וְדַוְקָא בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה לֹא חָשְׁשׁוּ לָזֶה (יא) מִשּׁוּם טִרְחָא דְּצִבּוּרָא שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיַּחְזֹר וְיִתְפַּתַּח, אֲבָל בִּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה דְּלֵיכָּא טַעַם זֶה, (יב) וְגַם דִּבְלָאו הָכִי צָרִיךְ לִגְלֹל הַסֵּפֶר תּוֹרָה בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא, בְּוַדַּאי עָדִיף יוֹתֵר שֶׁיִּגְלֹל קֹדֶם הַבְּרָכָה, וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם הַמְחַבֵּר דְּלְאַחַר שֶׁקָּרָא גּוֹלֵל וּמְבָרֵךְ: (יח) יַהֲפֹךְ פָּנָיו וְכוּ'. סְבִירָא לֵהּ (יג) דְּכֵיוָן דִּבְזֶה לֵיכָּא טִרְחָא דְּצִבּוּרָא, טוֹב לָחֹשׁ גַּם בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה לַחֲשֹׁשׁ שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ בְּרָכוֹת כְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה, וּכְמוֹ שָׁכַתְבְנוּ בְּעִנְיַן זֶה בְּסִימָן קָטָן י"ז: (יט) שְׁמֹאלוֹ. דְּהוּא יְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָעוֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְכַנַּ"ל סִימָן קכ"ג (ס"א ומשנ"ב סק"ד). (יא) מִיהוּ יֵשׁ אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דַּהֲפִיכַת פָּנָיו אֵינוֹ נָכוֹן, דְּמַרְאֶה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל מִידֵי אַחֲרִינָא, דְּהָא מִסְתַּלֵּק פָּנָיו מִמֶּנּוּ, (טו) וְיוֹתֵר טוֹב לְהַעֲצִים עֵינָיו שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל בַּסֵּפֶר תּוֹרָה בִּשְׁעַת בְּרָכָה, וְעַיֵּן בְּבָאוּר הַלָּכָה (ד"ה ורואה). יֵשׁ נוֹהֲגִין לְשַׁחוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת בְּעֵת אֲמִירַת הַבְּרָכָה (טז) מִשּׁוּם כְּבוֹד הַתּוֹרָה, וְכָתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ז) דְּעַל כָּל פָּנִים לֹא יִשְׁחֶה גַּם בְּסוֹף הַבְּרָכָה, דְּאָז יִהְיֶה נִרְאֶה כְּאִלּוּ מוֹסִיף עַל הַשְׁחִיּוֹת שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמִים דְּאָסוּר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּסִימָן קי"ג (ס"א): ה (כ) נָהֲגוּ לְכַסּוֹת. אַף עַל פִּי שֶׁמִּן הַדִּין צְרִיכָה לִהְיוֹת מְגוֹלָּלֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ד', מִכָּל מָקוֹם נָהֲגוּ לִהְיוֹת פְּתוּחָה, וּבְמָקוֹם גְּלִילָה מְכַסִּין בְּסוּדָר קֹדֶם בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה: (כא) נָהֲגוּ שֶׁיִּהְיֶה מְגוֹלָּלֶת. וְלֹא סָגֵי בְּכִסּוּי בְּעָלְמָא. וְכָתַב הַשַּׁ"ז (סק"ו) דְּלִפְי מִנְהָג זֶה, שׁוּב אֵין צָרִיךְ כִּסּוּי, וְהַכִּסּוּי הָרַי טִרְחָא יְתֵרָא, וְרַק בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִים קַדִּישׁ אַחַר הַקְּרִיאָה שַׁפִּיר יֵשׁ לְכַסּוֹת, דְּאָז מִסְתַּלֵּק מִן הַקְּרִיאָה, וְהוּא הַדִּין כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ זְמַן אָרֹךְ כְּגוֹן שֶׁמְּמַתְּרִין לָחֶתֶן אוֹ שֶׁמַּאֲרִיכִין בְּמֵי שֶׁבֵּרַךְ, אֲז מְכַסִּין בְּסוּדָר [אַחֲרוֹנִים]: (כב) בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא. (כג) בָּרְכוּ וְכוּ'. הַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם הָרַמְ"א. וְאַף הַבְּרָכוֹת, (יח) כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ כָּל הַצִּבּוּר לַעֲנוֹת שֶׁתְּהֵא פְּתוּחָה וְתַמְתִּין עַד שֶׁיְּבוֹא אַחֵר:

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

ר"ן כָּתַב יָד בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (מגילה כב. ד"ה ק"ל) וְכֵן גַּם כֵּן הָרִיטְבָּ"א (שם ד"ה ואיכא) בְּחִדּוּשָׁיו נוֹטֶה לָזֶה, אַף הַמְחַבֵּר תָּפַס לְדִינָא כְּשִׁיטַת הַגְּאוֹנִים שֶׁהֵבִיאָם הָאַבּוּדְרָהָם: ד * וְרוֹאֶה הַפָּסוּק שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְחִיל בּוֹ וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ (ס"ק יז). וְדַע שֵׁשׁ פּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִים דְּאִם רוֹצֶה לִגְלֹל וְאַחַר כָּךְ לִבְרֹךְ עֲדִיף טְפֵי, אֶלָּא דַּהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה (מגילה לב.) שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְעַל פִּי זֶה נוֹהֲגִין אֵיזֶה מְקוֹמוֹת שְׁרוֹאִין וְגוֹלְלִין וְאַחַר כָּךְ מְבָרְכִין, וְנַהֲרָא נַהֲרָא וּפְשָׁטֵהּ [אַחֲרוֹנִים]:

ו * וְהַבְּרָכוֹת בְּקוֹל רָם וְכוּ' וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ בְּקוֹל רָם. מִלְּשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע דְּקַאי אַף עַל הַבְּרָכוֹת. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט) שֶׁתָּמַהּ עָלָיו דְּמִכָּל הָרְאָיוֹת שֶׁהֵבִיא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב רבינו הגדול) בְּשֵׁם מַהֲרַ"י אַבּוּהַב אֵינוֹ מַכְרִיחַ כְּלָל, דְּאֵינוֹ מְבָאר שָׁם כִּי אִם בָּרְכוּ וְלֹא נִזְכְּרוּ שָׁם בְּרָכוֹת כְּלָל, וְכֵן דִּבְרֵי הָרַמְ"א שֶׁכָּתַב כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ הָעָם וְכוּ' לֹא נָתַן טַעַם רַק עַל בֵּרְכוּ וְלֹא עַל הַבְּרָכוֹת. וּבָאֲמֶת מֵהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת פֶּרֶק ז' מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה אוֹת פ' בְּשֵׁם הָרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִמֶּץ (יראים סי' רנה) גַּם כֵּן מִשְׁמַע דְּהָכִי דִּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי גַּם הַבְּרָכוֹת צָרִיךְ לוֹמַר בְּקוֹל רָם אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֵינוֹ מְעַכֵּב עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מִפֶּסֶק חֲסִידִים סִימָן רנ"ד שֶׁכָּתַב הַשַּׁעַם דְּאִם אוֹמַר הַבְּרָכוֹת בְּלַחַשׁ הָרַי גּוֹזֵל אֶת הַמַּצּוֹת מִשְׁמַע גַּם כֵּן דְּהָכִי דְּאִסּוּרָא אִיכָּא אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ מִשַּׁעַם זֶה. וּמִכָּל מָקוֹם אַף שֶׁהַמְקוֹר שֶׁהֵבִיא בְּבֵית יוֹסֵף יֵשׁ לְדָחוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה, מַעֲקַר הַדִּין יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בָּזֶה אַף לְעִנְיַן דִּיעֲבַד, דְּכֵיוָן דְּהַבְּרָכוֹת אִלּוּ לֹא נִתְקְנוּ כָּל עִקָּר אֶלָּא מִפְּנֵי כְּבוֹד הַתּוֹרָה כְּשֶׁקּוֹרֵא בְּצִבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ח', וְהַיְנוּ דִּכְשֶׁקּוֹרֵא בָּהּ בְּצִבּוּר יֵשׁ לְכַבְּדָהּ קָבָל עַם וְלִקְבֹּעַ עָלֶיהָ הוֹדָאָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְאִם כֵּן מֵאי כְּבוֹד הוּא זֶה כְּשֶׁאוֹמְרָם בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ וְאֵין הַצִּבּוּר שׁוֹמְעִים, [וְעַיֵּן בְּסוֹטָה ל"ט (ע"ב) דְּאֵין הַקּוֹרֵא רַשַּׁאי לִקְרוֹת עַד שֶׁיְּקַבְּלָה אֻמָּן מִפִּי הַצִּבּוּר, מִשְׁמַע גַּם כֵּן דְּהָיְנוּ מִנְהָגָן לְבָרֵךְ בְּקוֹל רָם שֶׁכָּל הַצִּבּוּר יַעֲנוּ אָמֵן, אַף אֵינוֹ מְבָאר שָׁם בַּגְּמָרָא דְּהוּא לְעִכּוּבָא בְּדִיעֲבַד] גַּם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) מְגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מ) דְּמַה שֶּׁנִּזְכַּר בְּמְגֵן אַבְרָהָם (שם) עַד גְּמִירָא, זֶהוּ נַמִּי בִּכְלָל מִפֵּיוָן שֶׁכְּבָר אָמַר הַשֵּׁם. וְדַע דְּעָצָם הַדִּין שֶׁל הַמְּגֵן אַבְרָהָם שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַבָּאַר שֶׁבַע (סי' לז) דְּאִם הֶחְלִיף וְאָמַר אֲשֶׁר נָתַן קֹדֶם, יָצָא בְּדִיעֲבַד וְיִבְרֹךְ אַחַר הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר בָּחַר, לְאו מִלְּתָא דְּפִשְׁטָא הִיא כָּל כָּךְ, דְּהָאֲלִיָּה רַבָּה (סי' קמ סק"ג) הִסְכִּים עִם הַמַּהֲרִי"ל (מנהגים) דְּיֵשׁ סָדֵר לִבְרָכוֹת אֵלּוּ וְהַשַּׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שער ד סס"ז) וְהַמָּגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס"ק יב) מְצַדְּדִים כְּדִבְרֵיהֶן, אַף לְמַעֲשֶׂה קָשֶׁה לִסְמֹךְ עַל זֶה לְחַזֵּר וּלְבָרֵךְ עוֹד בְּרָכָה אַחֲרֵי שֶׁהָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים הְעִתִּיקוּ דִּבְרֵי הַבָּאַר שֶׁבַע לְהַלָּכָה, הֲלֹא הַמָּה הַמְּגֵן אַבְרָהָם וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ה) עַיֵּן שָׁם וְהַדְּרָךְ הַחַיִּים (הנהגת העולה לקרות ס"ה) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל לא סי"ב) וְהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ שִׁטִּים (סי' ו ס"ה אות טז): (י) גְּמָרָא (מגילה לב.): (יא) הַגְּרָ"א: (יב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): (יג) לְבוּשׁ וְהַגְּרָ"א: (יד) טַ"ז (סק"ד): (טו) חַיֵּי אָדָם (שם): (טז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): ה (יז) לְבוּשׁ: ו (יח) אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah